

DOI: 10.31648/an.8951

Anna Stasienko

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2234-5918>

Uniwersytet Rzeszowski/ University of Rzeszów
astasienko@ur.edu.pl

Parcelacja zdania w świetle badań korpusowych

On Parcelled Constructions in the Light of Corpus-based Research

Abstract: Parcelling is the division of a sentence into two or more parts with a full stop. Parcelled construction consists of a main (basic) part and a partcellator. The partcellator comes after a full stop and is semantically and structurally dependent on the main part. The aim of this paper is to show the possibilities of using the Russian National Corpus (together with available tools) in the process of searching for parcelled constructions. The analysis shows that the use of corpus resources and tools is limited to certain types of parcelled constructions.

Keywords: parcelled constructions, partcellator, Russian National Corpus

Emocje w tekstach pisanych mogą być wyrażane za pomocą stosowania struktur składniowych o nietypowej dla danego języka budowie. Model zdania pod wpływem uczuciowego zaangażowania mówiącego ulega zmianom nie tylko w obrębie środków językowych, lecz także ich organizacji. Przykładem takiej zmodyfikowanej struktury jest parcelacja będąca jednym ze środków składni ekspresywnej (*Bol'shoy...* 1990: 369; Rozental'/Telenkova 2001: 310; Stasienko 2009: 270–275). Polega ona na szczególnym sposobie podziału zdania na dwie frazy lub kilka samodzielnych fraz, które oddzielone są kropką lub innym znakiem interpunkcyjnym kończącym zdanie (znakiem zapytania, wykrzyknikiem lub wielokropkiem), np. *У нее много животных. И домашних и лесных.* (Гурченко); *Рядом на диване сидел какой-то балаганного вида тип. Оказалось, что это брат художника. Из Одессы или Ленинграда.* (Медведева). Parcelowana konstrukcja składa się z części macierzystej (głównej, bazowej) i parcelowanej (parcelatu). Część główna jest podstawą strukturalną, wokół której zorganizowane jest całe wypowiedzenie wraz z parcelatem. Stanowi ona kompletne zdanie pod względem strukturalnym i semantycznym (w powyższych przykładach częściami bazowymi są: *У нее много животных* i *Оказалось, что это брат художника*).

Natomiast fraza następująca po pauzie kropki to parcelat (*И домашних и лесных* oraz *Из Одессы или Ленинграда*), który jest ściśle związany i całkowicie zależny od zdania macierzystego, tzn. w oderwaniu od niego nie funkcjonuje jako samodzielna jednostka komunikacyjna. Możliwa jest tzw. deparcelacja, czyli zamiana konstrukcji parcelowanej na wersję bez parcelacji semantycznie równoważnej, ale pozbawionej elementu ekspresywności.

Używany w niniejszym artykule termin *parcelacja* został zaczerpnięty z językoznawstwa rosyjskiego (*Bol'shoy...* 1990: 369; Rozentel'/Telenkova 2001: 310). Pomimo faktu, że omawiany środek składni ekspresywnej stosowany jest w wielu językach, w języku polskim termin ten nie był dotąd odnotowywany (zob. *Encyklopedia...* 1978; Gołąb/Heinz/Polański 1968). Wyłączanie jakiegoś składnika poza zdanie dostrzegano przy okazji opisu innych problemów językowych, szczególnie z zakresu interpunkcji, ale nazywano w inny sposób, np. *wyodrębniony interpunkcyjnie człon*, *usamodzielniony człon*, *usamodzielnione zdanie*, *człon wyodrębniony w wypowiedzeniu* (Angelowa 1985; Pospiszylowa 1973: 330–337; Saloni 1977: 261–272; Stasienko 2011: 147–154). Takie nietypowe zastosowanie kropki było w języku uważane za błąd (Saloni 1971). Jednak z czasem coraz częściej zaczęto dostrzegać, że jest to świadome tworzenie wypowiedzi naruszającej obowiązującą normę językową, aby osiągnąć jakiś szczególny cel – ekspresywne wyróżnienie bądź stylizację na mowę ustną, która nie jest wcześniej przygotowana i przemyślana oraz powstaje zgodnie z tokiem myśli. W wielu opracowaniach podkreśla się, że podstawowa cecha mówionej odmiany języka to nie płynność, charakteryzująca się obecnością różnego rodzaju pauz, urwań i autokorekt (Labocha 2009: 256; Nieckuła 2001: 108–109; Ożóg 2001: 92; Szymoniuk 1978: 234; Warchala 2003: 44–45; Wilkoń 1982: 29). Korekta wypowiedzi wiąże się z jej ulepszeniem i wnosi nową informację – może całkowicie negować wcześniejszą wypowiedź, rozszerzać jej treść, zawęźać lub być jej tautologią. W zdaniach z parcelacją znajdujący się po pauzie-kropce parcelat konkretyzuje treść wyrażoną w wypowiedzeniu macierzystym lub może być rozwinięciem tegoż wypowiedzenia i dodaniem nowej treści do członów w nim występujących. Parcelacja odzwierciedla też intencje autora, aby podkreślić emocjonalnie fragment wypowiedzi, oraz sprawia, że czytający odbiera go również jako coś nieoczywistego, zwracającego uwagę. Kwestia, na którą autor chce zwrócić szczególną uwagę, pojawia się po kropce kończącej zdanie i niezapowiadającej tym samym jego kontynuacji. Podstawową i stałą funkcją parcelacji jest zatem wyróżnienie i ekspresywne podkreślenie części wypowiedzenia.

Przeprowadzone dotąd badania dotyczące funkcjonowania rosyjskich i polskich zdań z parcelacją pokazały, że występuje ona w obrębie zdania pojedynczego,

w którym w parcelaty mogą być wyodrębniane główne i drugorzędne człony zdania oraz zdania złożonego z częścią współrzędną lub podrzędną wydzieloną w samodzielnej frazie – parcelat (zob. m.in. Stasienko 2020: 270–279; 2021: 253–257). Parcelacja daje nieograniczone możliwości: liczba i struktura parcelatów jest dowolna, a autor może stosować ten zabieg bez ograniczeń, dzieląc wypowiedzenie na samodzielne frazy w dowolnym miejscu.

Rozwój technologii informatycznych oraz zachodzące procesy cyfryzacji mają ogromny wpływ na niemal każdy aspekt życia człowieka. Postęp technologiczny odzwierciedla się również w nowym podejściu i perspektywach badań lingwistycznych. Dzięki niemu możliwe jest m.in. tworzenie różnego rodzaju korpusów językowych, które są zbiorami tekstów reprezentujących autentyczne użycie języka naturalnego, oraz narzędzi służących do ich przeszukiwania (Białek 2022: 14–15; Moczar-Kleindienst 2022: 133–134; *Podstawy językoznawstwa...* 2005: 7–12; Świdziński 2006: 23–34; Zasina 2018: 169–178). Fakt ten spowodował w latach 80. XX wieku dynamiczny rozwój nowej dyscypliny – językoznawstwa korpusowego oraz empirycznego podejścia do badań nad językiem (Grabowski 2011: 90). Zasoby korpusowe mogą też być źródłem materiału badawczego dla rozwijających się już wcześniej translatoryki czy leksykografii (Charciarek 2017: 5–17; 2020: 531–550; Moczar-Kleindienst 2022: 133–134). Badania z wykorzystaniem zasobów i narzędzi korpusowych nie są często prowadzone przez polskich rusycystów (Charciarek 2022: 55). Zauważa się jednak próby zmiany tej sytuacji, o czym świadczy wydany w 2022 roku pod redakcją A. Charciareka numer „Przeglądu Rusycystycznego” w całości poświęcony badaniom korpusowym oraz możliwościom, jakie korpusy dają badaczom języka (Przegląd... 2022).

Niniejszy artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu korpusy wraz z dostępnymi narzędziami są przydatnym sposobem pozyskiwania danych językowych w badaniach parcelacji. Jako źródło tekstów wybrano największy objętościowo podkorpus Narodowego Korpusu Języka Rosyjskiego (NKJR) – tj. korpus prasowy (Газетный корпус)¹, który liczy około 790 mln słów. Został on założony w 2010 roku, a jego zasoby obejmują teksty prasowe od 1983 roku i są corocznie wzbogacane. Rosyjski korpus prasowy tworzą czasopisma drukowane (m.in. „Коммерсант”, „Известия”, „Ведомости”, „Труд-7”, „Комсомольская правда”, „Аргументы и факты”) oraz publikacje w wersji elektronicznej (РИЯ „Новости”, „Lenta.ru”, „Vesti.ru”)².

¹ <https://ruscorpora.ru/search?search=CgQyAggDMAE%3D> [dostęp: 25.02.2023].

² <https://ruscorpora.ru/corpus/paper/stats> [dostęp: 25.02.2023].

Parcelacja była dotychczas badana na materiale pochodzącym z rosyjskiej i polskiej literatury pięknej XX i XXI stulecia (zob. m.in. Stasienko 2020; 2021). Jednak zjawisko to występuje również w tekstach prasowych, w których pełni funkcje ekspresywnego podkreślenia fragmentu zdania oraz jego wyróżnienia ze względu na zawarte w nim istotne informacje. Parcelacja służy również podziałowi długich i skomplikowanych pod względem treści i struktury konstrukcji na krótsze, np.

[1]

Народ там деликатный, тактичный. Такой, знаете... *Непроблемный*. (www.gazeta.ru 1.12.2022)

[2]

Важно не просто предоставить услугу, но подарить эмоции, и мы активно над этим работаем. *Потому что нам хочется, чтобы гости возвращались к нам*. (www.ng.ru 1.12.2022)

[3]

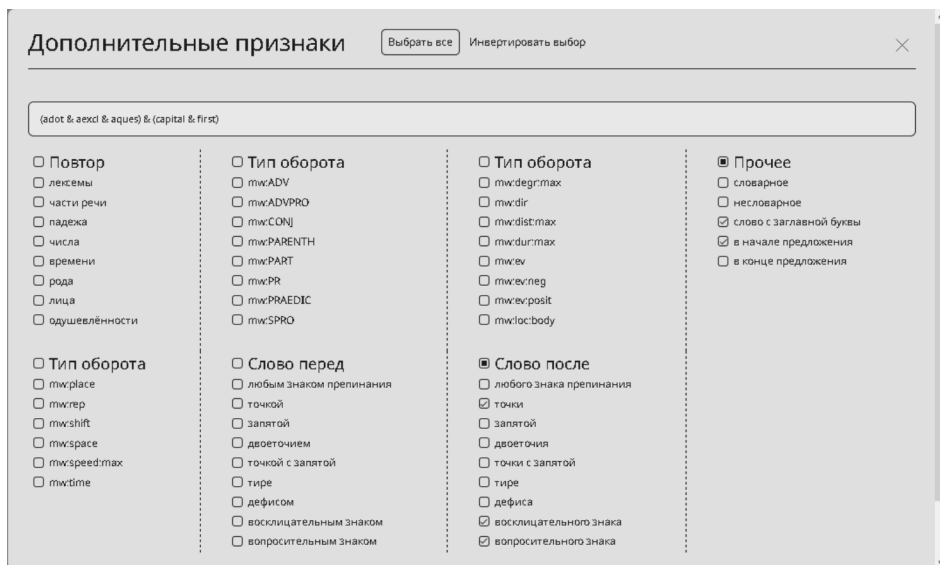
Неадаптированные, они лежат в своих косматых колыбелях, прячутся в медвежьих углах, блестят лихорадочными глазами из темноты. *Ужасные русские сказки. Чудовищные народные французские. Леденящие немецкие*. (www.gazeta.ru 31.12.2022)

Jak widać, parcelacji podlegają różne elementy tekstu: orzecznik wyrażony przymiotnikiem [1], podrzędna część zdania złożonego wyrażająca przyczynę czynności wskazanej w zdaniu macierzystym [2]. Dowolna jest też struktura i liczba parcelatów, co pokazuje tekst [3], w którym pierwsza z trzech samodzielnych fraz jest połączeniem wyrazowym doprecyzującym podmiot zdania głównego, natomiast w kolejnych dwóch w samodzielne frazy zostały wyodrębnione przydawki uzupełniające znaczenie przydawek z pierwszego parcelatu. Ta dowolność podziału zdania za pomocą kropki na samodzielne frazy i brak wykładników leksykalnych może utrudniać korzystanie z wyszukiwarek korpusowych. Niemniej można wyodrębnić pewną grupę fraz posiadających swoje wykładniki leksykalne i mogących podlegać parcelacji. Są to m.in. konstrukcje porównawcze. W niniejszym opracowaniu podjęta zostanie próba wyszukania za pomocą narzędzi korpusowych zdań z parcelowaną konstrukcją porównawczą, tj. parcelatów rozpoczynających się od funktorów *будто, в отличие от, вроде, как, наподобие, словно, типа, точно* (Rozental'/Telenkova 2001: 521, 606).

Porównanie jest zestawieniem przedmiotu czy zjawiska, o którym mowa, z innym na zasadzie podobieństwa, co sprawia, że określona cecha tego przedmiotu lub zjawiska zostaje uwydatniona (Chudyk 2011: 8; *Encyklopedia...* 1995: 410). W skład pełnych konstrukcji porównawczych wchodzi: człon porównywany, człon

porównujący, podstawa porównania, tj. cecha wspólna, na podstawie której dokonuje się porównania, oraz wskaźnik (funktor) porównania. W zdaniach z parcelacją człon porównywany i podstawa porównania należą do części bazowej, a oddzielony kropką funktor i człon porównujący stanowią człon parcelowany.

Wyszukiwanie parcelatów-konstrukcji porównawczych w zasobach rosyjskiego korpusu tekstów prasowych rozpoczęto od wpisania w wyszukiwarce „Лексико-грамматический поиск” poszczególnych funktorów rozpoczynających parcelaty. Po wybraniu opcji „Дополнительные признаки” rozwija się lista możliwych do zaznaczenia różnych warunków wyszukiwania (rysunek 1), spośród których wybrane zostały te, które muszą być spełnione, aby wyszukiwany leksem mógł być rozpatrywany jako człon inicjalny parcelatu, tj. znajdować się po kropce, wykrzykniku lub znaku zapytania, na początku zdania oraz rozpoczynać się wielką literą.

Rysunek 1. Zrzut ekranu przedstawiający zaznaczone warunki wyszukiwania spośród dostępnych opcji

Jak słusznie zauważają badacze, na wyszukiwanie w zasobach korpusowych i uzyskane wyniki decydujący wpływ ma właściwie sformułowane zapytanie (Charciarek 2022: 64–65; Hebal-Jeziarska 2013: 22). W prowadzonej analizie przykładem nieodpowiednio sformułowanego zapytania było jednoczesne zaznaczenie trzech warunków – znaków interpunkcyjnych, tj. kropki, znaku zapytania i wykrzyknika, po których ma wystąpić szukany funktor. Jest to widoczne na zrzucie ekranu (rysunek 1). Rezultatem takiego wyszukiwania było nieznanie pasujących

do zapytania tekstów. Konieczne okazało się zaznaczanie po jednym znaku i trzykrotne wyszukiwanie dla każdego z funktorów. Otrzymane wyniki przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba poświadczeń otrzymanych w rezultacie wyszukiwania

Funktor	Po kropce	Po znaku zapytania	Po wykrzykniku	Razem
как	1398	32	8	1438
в отличие от	35	1	1	37
вроде	20	3	1	24
точно	16	1	0	17
словно	9	0	0	9
будто	5	0	0	5
типа	3	0	0	3
наподобие	0	0	0	0

Jak widać, zdecydowaną większość poświadczeń stanowią frazy rozpoczynające się funktorem *как* (1438). Kolejnymi pod względem liczebności są *в отличие от* (37), *вроде* (24) i *точно* (17), z prawie 40-krotnie mniejszą liczbą poświadczeń, oraz pojedyncze przykłady z: *словно* (9), *будто* (5) i *типа* (3). Dla zapytania z funktorem *наподобие* nie otrzymano żadnego poświadczenia. Wyszukiwane leksemy najczęściej pojawiały się po kropce: w przypadku *как* to 1398 tekstów, *в отличие от* – 35, *точно* – 16, natomiast wszystkie odnotowane przypadki z *словно*, *будто* i *типа* to frazy po kropce.

Parcelaty mogą występować również po wielokropku, jednak zaznaczenie tego znaku nie jest możliwe wśród opcji przedstawionych na rysunku 1. Postanowiono więc przeprowadzić wyszukiwanie dla każdego leksemu z oznaczeniem dwóch warunków: rozpoczynanie się wielką literą i pozycja po dowolnym znaku interpunkcyjnym oraz rozpoczynanie się wielką literą i pozycja na początku zdania.

Liczby wyszukanych w korpusie przykładów ilustruje tabela 2.

Jak widać, liczba przykładów jest zdecydowanie większa niż dane z wcześniejszego wyszukiwania (tabela 1). Wynika to z faktu, że kryteria wyszukiwania są szersze i wśród wyników znalazły się też poświadczenia przedstawione w tabeli 1, tj. po kropce, znaku zapytania i wykrzykniku. Po dokładniejszej analizie tekstów zaobserwowano, że dużą liczbę stanowią przykłady po cudzysłowie, po pauzie będące początkiem repliki dialogu, po przecinku, dwukropku, a także niepoprzedzone wcześniejszym tekstem, tj. rozpoczynające akapity. Wśród tekstów sporadyczne są te, w których funktoiry znajdują się po wielokropku. Rezultatem

Tabela 2. Liczba poświadczeń otrzymanych przy szerszych kryteriach wyszukiwania

Funktor	Rozpoczynanie się wielką literą i pozycja po dowolnym znaku interpunkcyjnym	Rozpoczynanie się wielką literą i pozycja na początku zdania
как	5001	5001
в отличие от	588	5001
вроде	342	5001
точно	612	5001
словно	41	2000
будто	64	1437
типа	43	603
наподобие	0	45

wyszukiwania po innych znakach interpunkcyjnych niż kropka, znak zapytania i wykrzyknik były teksty niebędące zdaniami z parcelowaną konstrukcją porównawczą, wobec czego punktem wyjścia do dalszej weryfikacji był materiał pozyskany w wyniku pierwszego wyszukiwania (tabela 1). Weryfikacja materiału polegała na sprawdzeniu, czy rozpoczynające się wielką literą po znaku końca zdania leksemy *будто, в отличие от, вроде, как, наподобие, словно, типа, точно* są początkiem parcelowanej konstrukcji porównawczej. Należało wziąć pod uwagę dwie kwestie: wieloznaczność leksemów oraz czy dana fraza jest parcelatem.

Najpopularniejszą formę konkordancji stanowi KWIC, w której wyszukiwany wyraz jest wyróżniony i znajduje się na środku w otaczającym go najbliższym kontekście (*Podstawy językoznawstwa...* 2005: 297). Przy ocenie, czy dana fraza to parcelat, potrzebny jest szerszy kontekst z lewej strony – minimum całe zdanie. W przeglądarce rosyjskiego korpusu prasowego istnieje możliwość przejścia od widoku konkordancji do widoku rozwinięcia otoczenia tekstowego analizowanej jednostki. Umożliwia to ocenę, czy wyszukany leksem to wykładnik porównania i czy znajduje się na początku parcelatu (rysunek 2).

Po dokładniejszym przyjrzeniu się otrzymanym poświadczeniom okazało się, że wśród tekstów zdecydowaną większość stanowią takie, które nie spełniają założonych warunków, tzn. wyszukiwane leksemy ze względu na swoją wieloznaczność w wielu kontekstach nie są wskaźnikami porównania, a odnalezione frazy nie należą do parcelowanych konstrukcji porównawczych. Liczba wszystkich zdań otrzymanych w wyniku wyszukiwania w korpusie wynosi 1533, natomiast jedynie 16 z nich to zdania z parcelowaną konstrukcją porównawczą, co stanowi zaledwie 1% poświadczeń.

V	C	D	E	F	G	H
	Left context	Center	Right context		Title	Author
) как	)	как	только они примут решение о начале	)	Путин: «Северный поток — 2» полностью готов к работе // Пар	
) как	)	как	поэт и как художник участвовал в	)	Кто родился 19 июля // Парламентская газета, 2021.07.19	
) как	)	как	сообщал Bloomberg со ссылкой на дипломатический	)	Саммит Евросоюза решил продлить действующие с 2014 года са	
) как	)	как	писала тогда InoPressa, цитируя The New	)	Какой была новостная картина в этот день - 31 мая в каждый го	
как	)	как	передает белорусский портал tut.by, несанкционирован	)	В Белоруссии прошли первые в этом году акции с требованием	
как	)	как	можно вернуть людей, которые зарабатывают 100	)	Олег Матвицин в «Диалоге»: в спорте надо создать культуру // \	
) как	)	как	Госдума поспорила с Минфином из-за денег	)	Евгения Крюкова. Селу продлевают обещания // Коммун	
- как	)	как	и в прошлом году, абсолютно большинство	)	На Ставрополье 31 декабря объявлен нерабочим днем // Vesti	
как	)	как	от мечает Олег, Джорджи Буш, который первым	)	Бывшие президенты США готовы публично сделать прививку в	
) как	)	как	менялась цена ужины с подачи — в	)	Сколько стоит ужин на День благодарения, и откуда родом мя	
как	)	как	сообщил в понедельник телеканалу «Дождь» один	)	Кирилл Кривошеев. Белорусская забастовка покажется Кирилл	
как	)	как	от метили аналитики, высокие зарплаты в четверг	)	Названы российские города с самой высокой зарплатой // Иже	
как	)	как	от мечает CERT.	)	В Белоруссии рассказали о кампании по атакам на сайты госор	
) как	)	как	утверждается в презентации, данная модель вдвое	)	Apple представила «бюджетную модель» часов Apple Watch SE	
как	)	как	сообщает телеканал WJTV, канцелярия губернатора Ми	)	Канье Уэст подал новые заявки на участие в выборах президен	
как	)	как	заявил ранее в понедельник в эфире	)	Турпоток из РФ в Турцию упал в 11 раз за семь месяцев // Ижев	
как	)	как	?	)	Молодежная кавыка: станция из пригорода посылка приглас	
как	)	как	пишет издание «Хартфорд», к забастовке присоедини	)	Рабочники БЛЗ требуют провести национальную забаст	
- как	)	как	утверждает источник: “Ъ”, у следствия уне	)	Олег Рубинюкин. Мастер-рок-ис, // Коммерсант, 2020.07.19	
) как	)	как	от мечают два собеседника “Ъ”, рассматривают выход	)	Полина Трифонова, Илья Усов. Пенсионные фонды ищут Полина	
как	)	как	следует из опубликованной резолютивной части реше	)	Судьям с Первого канала 400 тысяч рублей из-за песни Лег	
как	)	как	напомнил священник, в Интернете нет никакой	)	Священник РПЦ рассказал, чему учит блокировка «Царьграда»	
как	)	как	объясняет член генерального совета «Деловой России	)	Каждое третье российское предприятие убыточно // Ведомост	
) как	)	как	поэт и как художник участвовал в	)	Кто родился 19 июля // Парламентская газета, 2020.07.19	
) как	)	как	рассказал Сергей Гаврилов, в нем выражается	)	Гаврилов: изменение музейного статуса Святой Софии нарушит	
как	)	как	политик она раньше не выступала, но	)	Как Валерий Цепелко выехал против Александра Лукашенко и	
как	)	как	указано на сайте завода, УПЗ осеми	)	Мария Игнатова. Екатеринбург. Аппарат ИВЛ застрял Марии	
- как	)	как	коронавирус изменил жизнь на Земле. Что	)	Бывшей самой молодой миллиардерше помелили заблеть за	
- как	)	как	спаслись от коронавируса? 7 очен Простых	)	Захарова заявила о развернутой США кампании по дезинформ	
как	)	как	плагат “Ъ” Алексиса Хинштейн. это высказание,	)	Освобождения могут поспособать // Коммерсант, 2020.08.28	

Рисунок 2. Zrzut ekranu przedstawiający konkordancje w formie KWIC z udziałem funkтора *как* (źródło: www.ruscorpora.ru)

Szczegółowe zestawienie liczby zdań z parcelowaną konstrukcją porównawczą z liczbą konkordancji przedstawia tabela 3.

Dane pokazują, że tylko niektóre funkторы rozpoczynają parcelowane konstrukcje porównawcze. Są to: *как* (9 przykładów, co stanowi jedynie 0,92% wyszukanych początkowo poświadczeń), *вроде* (4 – 16,6%), *точно* (1 – 6%), *словно* (2 – 22%). Pozostałe funkторы, tj. *в отличие от*, *будто*, *типа* i *наподобие* nie znalazły się na początku wyszukiwanej frazy.

Tabela 3. Liczba zdań z parcelowaną konstrukcją porównawczą w zestawieniu z liczbą konkordancji

Funktor	Liczba konkordancji	Zdania z parcelacją konstrukcji porównawczej
как	1438	9 (0,62%)
в отличие от	37	0
вроде	24	4 (16,6%)
точно	17	1 (6%)
словно	9	2 (22%)
будто	5	0
типа	3	0
наподобие	0	0

Przedstawiony w niniejszym tekście proces wyszukiwania zdań z parcelacją konstrukcji porównawczych pokazał, że możliwe jest korzystanie z zasobów i narzędzi korpusowych w tym celu, ale w dość ograniczonym zakresie. Jedynie 1% poświadczeń wskazanych w wyszukiwaniu stanowiły parcelowane konstrukcje porównawcze.

Niska przydatność korpusu w wyszukiwaniu parcelowanych konstrukcji ma związek ze specyfiką tego zjawiska. Parcelacja to z definicji nietypowe dla języka użycie kropki lub innego znaku interpunkcyjnego kończącego zdanie, a co za tym idzie, przerwanie ciągu zdania w zaskakującym miejscu. Daje ona nieograniczone możliwości użycia i nie ma wykładników leksykalnych.

Podsumowując, wyszukiwarki korpusowe mogą okazać się pomocnym narzędziem w wyszukiwaniu tylko niektórych typów zdań z parcelacją, tj. tych, w których można określić grupę wskaźników leksykalnych nie samej parcelacji, ale parcelowanej frazy, np. zaprezentowanych konstrukcji porównawczych lub części zdań złożonych (współrzędnie i podrzędnie) rozpoczynających się określonymi spójnikami lub wskaźnikami zespolenia. Ale nawet w takich przypadkach dane uzyskane za pomocą narzędzi korpusowych wymagają dokładnej analizy i weryfikacji przez badacza.

Bibliografia

- Angelowa, I. (1985), *Charakterystyka interpunkcji polskiej w świetle normy i praktyki*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Białek, E. (2022), *Polifunkcyjność korpusu językowego (na przykładzie platformy Sketch Engine i Narodowego Korpusu Języka Rosyjskiego)*. Przegląd Rusycystyczny 1/177: 14–31. DOI: 10.31261/pr.12819.
- Charciarek, A. (2017), *Parallel'nyy korpus InterCorp v perevodnoy leksikografii* [Харциарек, А. (2017), *Параллельный корпус InterCorp в переводной лексикографии*]. Opera Slavica XXVII/2: 5–17.
- Charciarek, A. (2020), *Narzędzie Treg w procesie ustalania polsko-czeskich par przekładowych*. Bohemistyka 4: 531–550. DOI: 10.14746/bo.2020.4.4.
- Charciarek, A. (2022), *Korpus równoległy a ekwiwalentyzacja*. Przegląd Rusycystyczny 1/177: 55–75. DOI: 10.31261/pr.12888.
- Chudyk, D. (2011), *Semantyka, struktura oraz funkcje składniowe rosyjskich i polskich intensyfikujących konstrukcji porównawczych z przymiotnikami parametrycznymi siłowymi*. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego 68. Seria Filologiczna. Glottodydaktyka 3. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego: 7–26.
- Gołąb, Z./Heinz, A./Polański, K. (1968), *Słownik terminologii językoznawczej*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Grabowski, Ł. (2011), *Korpusy dwu- i wielojęzyczne w służbie tłumacza, leksykografa i badacza*. W: Chlebda, W. (red.), *Na tropach translatów. W poszukiwaniu odpowiedników przekładowych*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego: 89–112.

- Hebal-Jeziarska, M. (2013), *Podstawowe zasady korzystania z korpusów przy badaniu języka*. W: Chlebda, W. (red.), *Na tropach korpusów. W poszukiwaniu optymalnych zbiorów tekstów*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego: 17–30.
<https://ruscorpora.ru/search?search=CgQyAggDMAE%3D> [dostęp: 25.02.2023].
<https://ruscorpora.ru/corpus/paper/stats> [dostęp: 25.02.2023].
- Labocha, J. (2009), *Problemy opisu składniowego wypowiedzi mówionych*. W: Ożóg, K. (red.), *Język żyje. Rzecz o współczesnej polszczyźnie*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego: 253–262.
- Lewandowska-Tomaszczyk, B. (red.) (2005), *Podstawy językoznawstwa korpusowego*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Moczarz-Kleindienst, M. (2022), *Korpusy językowe w polsko-rosyjskim projekcie leksykograficznym „Architektura i urbanistyka”*. *Przegląd Ruscystyczny* 1/177: 133–152. DOI: 10.31261/pr.12756.
- Nieckuła, F. (2001), *Język ustny a język pisany*. W: Bartmiński, J. (red.), *Współczesny język polski*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej: 99–113.
- NKJR – Natsional’nyy korpus ruskogo yazyka [Национальный корпус русского языка]. <https://ruscorpora.ru>.
- Ożóg, K. (2001), *Ustna odmiana języka ogólnego*. W: Bartmiński, J. (red.), *Współczesny język polski*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej: 85–98.
- Polański, K. (red.) (1995), *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Pospiszylowa, A. (1973), *Wyodrębnienie dowolnej części zdania w oddzielne wypowiedzenie*. *Język Polski* LIII/5: 330–337.
- Przegląd Ruscystyczny* (2022), 1/177.
- Rozental’, D.E./Telenkova, M.A. (2001), *Slovar’-spravochnik lingvisticheckikh terminov*. Moskwa: Astrel’ AST [Розенталь, Д.Э./Теленкова, М.А. (2001), *Словарь-справочник лингвистических терминов*. Москва: Астрель АСТ].
- Saloni, Z. (1971), *Błędy językowe w pracach pisemnych uczniów liceum ogólnokształcącego. Próba analizy językoznawczej*. Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
- Saloni, Z. (1977), *W sprawie interpunkcyjnego usamodzielnienia członu zdaniowego*. *Język Polski* LVII/4: 261–272.
- Stasienko, A. (2009), *K voprosu o partsellyatsii v sovremennom russkom i pol’skom yazykakh*. W: Czapiga, Z./Czapiga, A. (red.), *Kommunikativnye aspekty grammatiki i teksta* [Stasienko, A. (2009), *К вопросу о парцелляции в современном русском и польском языках*. W: Czapiga, Z./Czapiga, A. (red.), *Коммуникативные аспекты грамматики и текста*]. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego: 270–275.
- Stasienko, A. (2011), *Zjawisko parcelacji w polskiej literaturze językoznawczej*. W: Czapiga, A./Czapiga, Z. (red.), *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego* 68. Seria Filologiczna. Glottodydaktyka 3. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego: 147–154.
- Stasienko, A. (2020), *Funkcje parcelacji w obrębie zdania złożonego we współczesnym języku rosyjskim i polskim*. W: Chudyk, D./Stasienko, A. (red.), *Kommunikativnye aspekty grammatiki i teksta II* [Коммуникативные аспекты грамматики и текста II]. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego: 270–279.
- Stasienko, A. (2021), *Zdania z parcelacją podmiotu we współczesnym języku rosyjskim i polskim*. W: Suárez Cuadros etc. (red.), *New Trends in Slavic Studies*. Moskwa: URSS KRASAND [URSS КРАСАНД]: 253–257.
- Szymoniuk, M. (1978), *Składnia typowa dla języka mówionego jako środek stylizacyjny w dziele literackim (na przykładzie literatury rosyjskiej)*. W: Skubalanka, T. (red.), *Studia nad składnią polszczyzny mówionej. Księga referatów konferencji poświęconej składni i metodologii badań języka mówionego (Lublin 6–9 X 1975)*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich: 229–239.

- Świdziński, M. (2006), *Lingwistyka korpusowa w Polsce – źródła, stan, perspektywy*. LingVaria I/1: 23–34.
- Urbańczyk, S. (red.) (1978), *Encyklopedia wiedzy o języku polskim*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Warchala, J. (2003), *Kategoria potoczności w języku*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Wilkoń, A. (1982), *Język mówiony a pisany*. W: Lubaś, W. (red.) *Socjolingwistyka 4*. Warszawa/Kraków/Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego: 19–33.
- Yartseva, V.N. (red.) (1990), *Bol'shoj entsiklopedicheskiy slovar'. Yazykoznanie*. Moskwa: Sovet'skaya entsiklopediya [Ярцева, В.Н. (ред.) (1990), *Большой энциклопедический словарь. Языкознание*. Москва: Советская энциклопедия].
- Zasina, A. (2018), *Językoznawstwo korpusowe. Empiryczne podejście w badaniach humanistycznych*. Dziennikarstwo i Media 9: 169–178. DOI: 10.19195/2082-8322.9.13.

